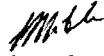

दोन

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री.प्र.म.क्षीरसागर यांनी
"बाशी तालुक्यातील माध्यमिक शाळांतील इयत्ता ८ वीच्या हिंदी
अध्यापनाचा चिकित्सक अभ्यास" या आशायाचा शोध प्रबंध माझ्या
मार्गदर्शनाखाली आणि निरीक्षणाखाली पूर्ण केला आहे. रस. फिल्.
(शिक्षणशास्त्र) या पदवीचा एक आवश्यक भाग म्हणून सदरचा शोध
प्रबंध तयार करण्यात आला आहे. त्यांनी केलेले हे काम संपूर्णतः स्वतंत्र
असून विविध मार्गांनी मिळविलेली माहिती मी पाहिलेली असून ती
विश्वासात आहे.

दिनांक:- १२-११-८८

मार्गदर्शक
(डॉ. च. बं. शितोळे)
प्राचार्य, शिक्षण महाविद्यालय,
बाशी.

अज्ञाननिर्देश.

"बाशर्गी तालुक्यातील माध्यमिक शाळांतील इयत्ता ८ वीच्या हिंदी अध्यापनाचा चिकित्सक अभ्यास" या शोध निबंधासाठी शिक्षण महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. घ. बं. शितोळे यांनी त्यांचा विद्यार्थी म्हणून मान्यता दिली. कोणत्याही वेळेची मर्यादा न राखता त्यांनी मार्गदर्शन केले. त्यांचा मी तदैव अज्ञानी आहे.

शोध निबंधासाठी इयत्ता ८ वीला शिकविणा-या सर्व शिक्षकांनी प्रश्नाकरी भस्म संशोधकास आकर्षक ती माहिती पुरविली, त्याचप्रमाणे ज्या मुख्याध्यापक व त्यांनी मुलावतीसाठी वेळ देऊन सहकार्य केले, त्याबद्दल मी त्यांचा अज्ञानी आहे. तसेच शिक्षण महाविद्यालयातील माझे मित्र डॉ. लांडगे ती. सन., डॉ. गायकवाड स. स. ए., डॉ. इंगोले आर. स. ए., डॉ. पाटील टी. बी., प्रा. के. ना. देशपांडे व डॉ. डब्ल्यू. आर. पाटील यांनीही बहुमोल सहकार्य केल्याने मी त्यांचा अज्ञानी आहे. तसेच गुस्वर्य डॉ. भगवानदास तिवारी, हिंदी विभाग प्रमुख, सोलापूर कॉलेज, सोलापूर व प्राचार्य वि. म. कुलकर्णी, शासकीय शिक्षण महाविद्यालय, परभणी यांचे अज्ञान मान्य करणे आवश्यक आहे. शिक्षण महाविद्यालयाचे ग्रंथाल हजारे आर. स. ए., सोलापूर महाविद्यालयाचे ग्रंथाल मित्रा स. स. ए., बाशर्गी शहरातील कुशल टंकलेखनीक श्री. गोपाळराव मोकाशी यांनी केलेल्या बहुमोल सहकार्याबद्दल या सर्वांचा मी मनःपूर्वक अज्ञानी आहे.

अनुक्रमणिका

प्रकरण क्र.	प्रकरणाचे नांव	पृष्ठ क्र.
	कोष्टके व आलेखांची यादी	सहा, सात
१.	प्रास्ताविक -	१ ते ११
	१ प्रास्ताविक.	
	२ हिंदी भाषेचे महत्त्व.	
	३ महाराष्ट्र व हिंदी भाषा.	
	४ हिंदी भाषेच्या अभ्यासाचे महत्त्व.	
	५ हिंदी भाषेच्या अभ्यासाची गरज.	
	६ संगोपनाचा विषय.	
	७ संगोपनाची उद्दिष्टे.	
	८ संगोपनाची व्याप्ती व मर्यादा.	
२.	संदर्भांकित विषयाच्या अनुरोधाने आजवर झालेली संगोपने.	१२ ते २१
	१ प्रास्ताविक.	
	२ आजवर झालेली संगोपने.	
३.	संगोपनाची पध्दती.	२२ ते ३२
	१ प्रास्ताविक.	
	२ संगोपनाचा विषय.	
	३ संगोपनाची उद्दिष्टे.	
	४ संगोपनाचे महत्त्व.	
	५ संगोपनाची साधने व नमुना निवड.	

अनुक्रमणिका

प्रकरण क्र.	प्रकरणाचे नांव	पृष्ठ क्र.
	६ प्रश्नावली.	
	७ मुलाखती.	
	८ निरीक्षण.	
४.	जमा केलेल्या माहितीचे विशादीकरण-	३३ ते ७९
	१ प्रास्ताविक.	
	२ शिक्षक प्रश्नावलीचे विशादीकरण.	
	३ मुख्याध्यापकाच्या मुलाखतीचे विशादीकरण.	
	४ विद्यार्थी प्रश्नावलीचे विशादीकरण.	
	५ पालक प्रश्नावलीचे विशादीकरण.	
५.	निष्कर्ष, शिफारशी व पुढील तंत्रोधनासाठी विषय. ८० ते ९२	
	१ प्रास्ताविक.	
	२ माहितीचे निष्कर्ष व शिफारशी.	
	३ पुढील तंत्रोधनासाठी विषय.	
	परिशिष्टे.	९३ ते ११२
	संदर्भ ग्रंथाची यादी.	११३ ते ११६

कोष्टके व आलेखांची यादी

अ. नं.	नांव	पृष्ठ क्र.
१)	पाठास उपयुक्त असलेली शैक्षणिक साधने.	३४
२)	अध्यापनास उपयुक्त असलेली शैक्षणिक साधने.	३५
३)	शैक्षणिक साधनांचा वापर करणा-या शिक्षकांची संख्या	३६
४)	बाशांनी तालुक्यातील हिंदी विषय अध्यापन करणा-या निवडक शिक्षकांची निरीक्षणो.	३८
५)	संदर्भ ग्रंथाची संख्या दर्शविणारे कोष्टक.	४०
६)	विद्यार्थ्यांकरिता उपयुक्त असलेली पुस्तके व शाळांची संख्या	४१
७)	शिक्षकांच्या पदवीचा कुलासा करणारे कोष्टक.	४३
८)	हिंदीखेरीज इतर विषय शिक्षणा-या शिक्षकांचे प्रमाण दर्शविणारे कोष्टक.	४५
९)	शिक्षकांचा हिंदी भाषेच्या अध्यापनाचा अनुभव दर्शविणारे कोष्टक.	४७
१०)	शिक्षकांचे विविध छंद दाखविणारे कोष्टक.	४९
११)	छंद विकसित करण्यासाठी शिक्षक करित असलेले उपक्रम.	५०
१२)	हिंदी विषयाची मासिके वाचना-या शिक्षकांचे स्वल्प दर्शविणारे कोष्टक.	५१
१३)	शिक्षक अध्यापनास वापरीत असलेल्या विविध शैक्षणिक पध्दती दर्शविणारे कोष्टक.	५५
१४)	बाशांनी तालुक्यातील माध्यमिक शाळेत राबविले जाणारे उपक्रम.	५६

कोष्टके व आलेखांची यादी

अ. नं.	नांव	पृष्ठ क्र.
१५)	कृमिक पुस्तकातील पाठावर आधारित उपक्रम आयोजित करणा-या शिक्षकांचे प्रमाण.	५८
१६)	अध्यापनात येणा-या विविध अडचणी दर्शविणारे कोष्टक.	५९
१७)	एका घटकाच्या अध्यापनासाठी (३५ ते ४० मी.) तयारी करण्यास शिक्षक देत असलेला वेळ.	६०
१८)	अध्यापन पध्दती सुधारण्याबाबत शिक्षकांच्या अपेक्षा.	६१
१९)	शिक्षकांना अध्यापनात मदत करणारे घटक.	६३

आलेख

१)	शिक्षकांच्या पदवीचा कुलास करणारा आलेख.	४४
२)	शिक्षकांच्या हिंदी अध्यापनाचा अनुभव दर्शविणारा आलेख.	४८